

МАТЮШКОВА Тетяна
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики та судової експертології
Харківського національного університету внутрішніх справ,
м. Харків, Україна

АНГЛІЙСЬКА МОВА У НАВЧАННІ ТА ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Результати дослідження *English Proficiency Index* 2018 року свідчать, що за рівнем знання англійської мови Україна посідає 28 місце серед 32 країн Європи та 43 місце серед 88 країн світу, які взяли участь у вказаному рейтингу. У зв'язку з цим 13 липня 2019 року Міністерство освіти і науки України розробило та схвалило на засіданні Колегії МОН Концепцію розвитку англійської мови в університетах (далі – Концепція), що визначає концептуальні засади державної політики щодо підтримки розвитку та застосування англійської мови у вищій освіті в Україні [1].

Зазначеною Концепцією визначено два напрями запровадження та поширення в університетах України англійської мови. По перше, це англійська мова професійного спрямування (*English for Special Purposes – ESP*) і, по-друге, це викладання фахових дисциплін англійською мовою (*English as Medium of Instruction for Ukrainians – EMI-u*). І якщо викладання англійської мови професійного спрямування покладається на кафедри англійської мови, то викладання фахових дисциплін англійською мовою покладається на професорсько-викладацький склад відповідних кафедр.

Відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 – «Право», галузі знань – 08 «Право» (правозастосування), фаховими дисциплінами для майбутніх правоохоронців є кваліфікація злочинів, досудове слідство та судовий розгляд кримінальних справ, методика розслідування окремих видів злочинів, організація та проведення негласних слідчих (розшукових) дій, судова експертологія, судова медицина та психіатрія та інші [2].

Таким чином, перед освітянами постає завдання не лише перекладу на англійську мову наявних навчально-методичних матеріалів із вказаних та інших фахових дисциплін, а й фактичного їх викладання англійською мовою. Досягнення зазначеного завдання має забезпечити внесення відповідних змін у нормативні акти, що регламентують питання вищої освіти, у тому числі, у закладах зі специфічними умовами навчання, а також цілий комплекс організаційних, навчальних, наукових та інших заходів.

Так, на державному рівні підтримка розвитку англійської мови в сфері вищої освіти за напрямом ЕМІ-у пов'язана із внесенням змін у чинне законодавство щодо: а) надання освіти (окремих дисциплін) іноземною мовою; б) видів дозволених для викладання англійською мовою фахових дисциплін та особливостей їх оцінювання; в) вимог ліцензування закладів вищої освіти (далі – ЗВО) з урахуванням нового критерію – ЕМІ-у – під час внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості та акредитації; г) джерел фінансування доступу викладачів і студентів до матеріалів англійською мовою; д) фінансових стимулів для викладачів, які розробляють та викладають курси фахових дисциплін англійською мовою; є) включення до оцінки компетентності викладачів з ЕМІ-у і для прийняття суджень про кар'єрне зростання посилянь на відповідні курси, що вони їх розробляють та викладають. Зміни законодавства мають також забезпечити можливість академічної мобільності викладачів ЕМІ-у (щоб вони могли викладати англійську мову за межами України та дізнаватися про те, як ЕМІ організовано в міжнародних університетах) та підтримку національних чи (і) міжнародних заходів з метою поширення кращих практик і поточних досліджень в цій галузі.

На рівні університетів підтримка розвитку та застосування англійської мови у вищій освіті в Україні на рівні ЕМІ-у передбачає запровадження ними узгодженого підходу до інституційної координації з викладання фахових дисциплін англійською мовою. У зв'язку з чим Концепцією рекомендовано створення міжвідомчої координаційної одиниці, до обов'язків якого може бути віднесено, зокрема, забезпечення чітких та раціональних адміністративних процедур створенням нових курсів та програм ЕМІ-у, доступу викладачів майбутнього та поточного ЕМІ-у до курсів англійської мови та педагогічної підготовки, надання викладачам консультацій з розробки курсу, методології, оцінки та організації ЕМІ-у, організація інституційних та національних заходів, що об'єднують викладачів ЕМІ, сприяють обміну дослідженнями ЕМІ та кращими практиками їх застосування тощо.

Також Концепцією передбачено такі заходи стимулювання викладачів фахових дисциплін англійською мовою, як фінансова нагорода, скорочення навчальних годин з метою компенсування додаткового часу, необхідного для створення нових курсів ЕМІ-у, визнання ЕМІ при прийнятті рішень щодо рейтингових лекторів та просування по службі, переважний доступ для викладачів ЕМІ-у до програм академічної мобільності.

Разом із тим визначено два рівні контролю за якістю викладання фахових дисциплін англійською мовою: 1) внутрішній (оцінка студентів, експертна оцінка іншими викладачами ЕМІ-у, самооцінка викладачами ЕМІ-у, оцінка персоналом інституційного забезпечення якості) і 2) зовнішній (державний орган забезпечення якості, національні експерти з інших університетів, міжнародні експерти).

На наше переконання, англійська мова у навчанні забезпечить академічну мобільність викладачів та курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання, отримання курсантами грантів на навчання та практику, а викладачами – на викладання, стажування і підвищення кваліфікації. Вільне володіння та використання англійської мови у професійному спілкуванні відкриває для правоохоронців перспективи безпосереднього обміну передовими практиками боротьби зі злочинністю, надає більше можливостей для власного розвитку та реалізації свого потенціалу, забезпечує вільний доступ до найкращих світових вищих навчальних закладів, у тому числі в галузі поліцейської освіти.

Резюмуючи викладене, слід відзначити, що розвиток англійської мови у системі професійної підготовки працівників правоохоронних органів з метою підвищення рівня їх фахової компетентності є стратегічним завданням для України.

Список використаних джерел:

1. МОН створило концепцію розвитку англійської в університетах: рівень B1 – обов'язкова умова вступу, B2 – випуску, викладання профільних дисциплін іноземною та «мовні скринінги». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-stvorilo-koncepciyu-rozvitku-anglijskoyi-v-universitetah-u-dodatku-riven-v1-obov'yazkova-umova-vstupu-v2-vipusku-vikladannya-profilnih-disciplin-inozemnoyu-ta-movni-skriningi> (дата звернення 12.08.2019).
2. Освітньо-професійна програма від 26.06.2018. URL: http://univd.edu.ua/files/articles/162874/oor1bach08_2.pdf (дата звернення 12.08.2019).